

Podstawy zabezpieczenia i ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych

Witold Nocoń
Szymon Kokot-Góra
Arkadiusz Cytawa
Piotr Grzyb

Spis treści

Podziękowania	7
Przedmowa	8
1. Wstęp	12
1.1. Mity związane z zabezpieczeniem i ratowaniem strażaków.....	12
1.2. Wyjaśnienie pojęć stosowanych w książce	22
1.3. Uwarunkowania prawne dotyczące zabezpieczenia i ratowania strażaków	23
1.4. Ratowanie strażaków a procedury ratownictwa medycznego.....	29
1.5. Opis zawartości pozostałych rozdziałów	30
1.6. Literatura	31
2. Wzywanie pomocy przez strażaka	32
2.1. Dlaczego strażacy nie wzywają pomocy?.....	32
2.2. Potrzeba szybkiego wezwania pomocy.....	33
2.3. Sygnalizator bezruchu – złudne bezpieczeństwo?	36
2.4. Zamocowanie sygnalizatora bezruchu.....	39
2.5. Kiedy należy wzywać pomocy	40
2.6. Procedura Wzywania Pomocy.....	43
2.7. Wyjątek od Procedury Wzywania Pomocy	46
2.8. Potrzeba regularnych ćwiczeń.....	47
2.9. Zadania dowódcy akcji po wezwaniu pomocy przez strażaka.....	47
2.10. Literatura	48
3. Samoratownie.....	49
3.1. Potrzeba przygotowania się do samodzielnego opuszczenia budynku	49
3.2. Techniki samoratownia linką strażacką.....	53
3.3. Postępowanie w przypadku awarii aparatu oddechowego	57
3.4. Uwolnienie się z zaplątania i przedostanie się przez wąskie przejście....	60
3.5. Pomoc poszkodowanemu strażakowi po przypadkowym jego odnalezieniu.....	64
3.6. Literatura	68
4. Przygotowanie grupy ratunkowej do działań.....	69
4.1. Działania reaktywne czy proaktywne?.....	71
4.2. Dysponowanie sił i środków dla celów szybkiego reagowania.....	72

4.3. Gotowość grupy asekuracyjnej do natychmiastowego wejścia do strefy niebezpiecznej.....	73
4.4. Ilość sił i środków przydzielonych do grupy asekuracyjnej.....	75
4.5. Przygotowanie linki strażackiej na potrzeby przeszukania.....	79
4.6. Uzyskanie informacji dotyczących działań od dowódcy akcji	81
4.7. Rozpoznanie ukierunkowane na zagrożenia.....	83
4.8. Monitorowanie pracy strażaków.....	84
4.9. Planowanie prawdopodobnych scenariuszy akcji ratunkowej.....	85
4.10. Ustalenie bądź przypomnienie podziału ról w grupie ratunkowej.....	85
4.11. Działania wspomagające bezpieczeństwo i zapobiegające wypadkom.....	86
4.12. Wkroczenie rot ratunkowej do działań.....	88
4.13. Literatura	89
5. Poszukiwanie poszkodowanego strażaka.....	90
5.1. Ogólne uwagi o przeszukaniu	94
5.2. Asekuracja grupy ratunkowej podczas przeszukania	95
5.3. Techniki i metody prowadzenia działań poszukiwawczych.....	101
5.4. Przeszukanie dużych obszarów.....	108
5.5. Wentylacja podczas przeszukania	116
5.6. Kamera termowizyjna.....	119
5.7. Literatura	120
6. Pomoc poszkodowanemu strażakowi w strefie zagrożonej	122
6.1. Potrzeby poszkodowanego strażaka.....	122
6.2. Kiedy udzielać pomocy poszkodowanemu strażakowi w strefie zagrożenia	127
6.3. Udzielanie pomocy poszkodowanemu strażakowi w strefie niebezpiecznej a warunki pożarowe	129
6.4. Ocena stanu poszkodowanego strażaka wewnątrz strefy zagrożenia	130
6.4.1. Przewrócenie poszkodowanego na plecy.....	131
6.4.2. Wyłączenie sygnalizatora bezruchu poszkodowanego	131
6.4.3. Powiadomienie dowódcy o odnalezieniu poszkodowanego	132
6.4.4. Szybka ocena stanu poszkodowanego strażaka.....	133
6.5. Wymiana źródła powietrza poszkodowanemu	137
6.6. Uwolnienie poszkodowanego i przygotowanie do ewakuacji.....	140
6.7. Raport dla dowodzącego akcją	141
6.8. Literatura	141
7. Metody ewakuacji poszkodowanego strażaka	142
7.1. Metody ewakuacji po powierzchni płaskiej.....	145
7.2. Metody ewakuacji po schodach	154

7.3. Ewakuacja z wykorzystaniem drabiny przenośnej.....	158
7.4. Ewakuacja przez otwór w stropie	162
7.5. Literatura	164
8. Taktyka i dowodzenie	165
8.1. Taktyka i dowodzenie przed wezwaniem pomocy przez poszkodowanego strażaka	166
8.1.1. Zadania Kierującego Akcją Ratowniczą.....	166
8.1.2. Ewidencja na miejscu akcji ratowniczo-gaśniczej	169
8.1.3. Zadania dowódcy grupy asekuracyjnej przed wystąpieniem konieczności ratowania strażaka.....	171
8.1.4. Przykłady działań uwzględniających różne wielkości sił i środków	172
8.2. Taktyka i dowodzenie po wezwaniu pomocy przez poszkodowanego strażaka	175
8.2.1. Zadania Kierującego Akcją Ratowniczą.....	175
8.2.2. Zadania dowódcy grupy ratunkowej przed wejściem do strefy zagrożonej.....	180
8.2.3. Zadania pierwszej grupy ratunkowej i podział czynności.....	181
8.2.4. Zadania Dowódcy Odcinka Bojowego Szybkiego Reagowania...	184
8.3. Współdziałanie grup ratunkowych	185
8.3.1. Zadania trzech kolejnych grup ratunkowych.....	186
8.3.2. Rotacja grup ratunkowych.....	188
8.4. Zadania KAR po zakończeniu akcji ratowniczej.....	190
8.5. Literatura	190
9. Szkolenie	191
9.1. Proponowany zakres szkolenia	191
9.2. Proponowane sposoby realizacji szkoleń.....	193
9.3. Literatura	194
10. Podsumowanie	195

***Nigdy nie odwracaj się od grożącego niebezpieczeństwa ani nie próbuj przed nim uciekać. W ten sposób podwoisz to niebezpieczeństwo. Jeśli jednak od razu i bez wahania stawisz mu czoła, zmniejszysz je dwukrotnie. Nigdy przed niczym nie uciekaj.
Nigdy!***

Winston Churchill

Podziękowania

Książka ta nie powstałaby bez zaangażowania i pomocy wielu osób, dlatego w tym miejscu autorzy chcieliby im podziękować.

Strażakom **Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Wołowie** (woj. dolnośląskie) oraz strażakom **Ochotniczej Straży Pożarnej w Przyszowicach** (woj. śląskie) dziękujemy za cierpliwość oraz pomoc w wykonaniu zdjęć, bez których niniejsza książka byłaby znacznie uboższa.

P. R. dziękujemy za bardzo szczegółową recenzję oraz wiele istotnych porad i uwag.

Panu **Brygadierowi Krzysztofowi Kociołkowi** za szczególną pomoc w wydaniu niniejszej książki.

Szczególnie chcemy podziękować kolegom z Klubu Strazak.pl za uważne przeczytanie tej książki, zgłoszone uwagi oraz poprawki. Są to (w kolejności alfabetycznej):

- **Michał Kołodziejczak**
- **Robert Niczyporuk**
- **Stanisław Sędzikowski**
- **Mariusz Sobecki**
- **Rafał Własiniowicz.**

Mojej rodzinie dziękuję za wyrozumiałość oraz wsparcie podczas pisania tej książki.

Witold Nocoń

Osobom wymienionym poniżej w kolejności alfabetycznej dziękuję za dobre słowo, wsparcie i podtrzymywanie na duchu, konstruktywną krytykę a także umożliwianie mi zajmowania się moją pasją wtedy, kiedy nie należało to do moich głównych zadań służbowych: Marek Engiel, Robert Fliciński, Paweł Frątczak, Andrzej Górzynski, Sławomir Kurto, Mariusz Mierzejewski, Andrzej Potrepko, Marek Szczech. Dziękuję również strażakom z JRG 1 i 2 w Olsztynie, z którymi miałem zaszczyt służyć.

Szymon Kokot-Góra

Pragniemy serdecznie podziękować Komendantowi Wojciechowi Maciejewskiemu za okazywaną pomoc, daleko idącą przychylność i wsparcie przy tworzeniu i pisaniu książki.

Piotr Grzyb, Arkadiusz Cytawa

Przedmowa

Książka, którą Czytelnik trzyma w ręku, nie powstała na zamówienie tego czy innego wydawnictwa. Nie powstała też z dnia na dzień. W zasadzie prace nad nią, choć może nie w sposób świadomy, trwały przynajmniej od 2003 roku, gdy jeden z nas zainteresował się tematyką „grup szybkiego reagowania”. Od słowa do słowa, głównie za sprawą internetowego forum dyskusyjnego Strazak.pl, poznaliśmy się i tak zaczęła się nasza znajomość. Po napisaniu kilku artykułów, obronieniu pracy magisterskiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej na ten temat, wygłoszeniu referatu na konferencji oraz przeprowadzeniu kilku szkoleń na kursach PSP stwierdziliśmy, że czas zebrać materiał i doświadczenia jakie zdobyliśmy i napisać książkę. Możemy śmiało stwierdzić, że każdy z rozdziałów poprzedziliśmy długimi dyskusjami, próbami technik w praktyce oraz wystawianiem się na krytykę innych, nie zawsze przychylnie nastawionych osób. Wszystko po to, by materiał który prezentujemy, nie był wynikiem dyskusji w zamkniętym gronie lub niepoddanych krytyce przekonań kilku osób.

Dołożyliśmy wszelkich starań, by zawarty w niniejszej książce materiał, był jak najlepiej przemyślany, osadzony w realiach polskiego pożarnictwa oraz jak najbardziej kompletny. Mimo tego zdajemy sobie sprawę, że jest w kraju wielu doświadczonych strażaków, którzy mogliby wiele wniesić w tą nową dziedzinę ratownictwa jakim jest **asekuracja oraz ratowanie strażaków przez strażaków**. Dlatego też zwracamy się do Czytelnika, aby podzielił się z nami wszelkimi przemyśleniami, uwagami czy też krytyką. W tym celu zapraszamy do dyskusji na łamach forum internetowego www.Strazak.pl w wątku pt. „**Ratowanie strażaków przez strażaków**” w dziale „**Taktyka działań ratowniczo-gaśniczych**”. Wszelkie uwagi i sugestie postaramy się uwzględnić w drugim wydaniu tej książki, nad którym już zaczęliśmy pracę!

Witold Nocoń
Szymon Kokot-Góra
Arkadiusz Cytawa
Piotr Grzyb

Prezentacje multimedialne

Jako dodatkowy materiał pomocny na szkoleniach w jednostkach, dla każdego z pełnych rozdziałów książki, przygotowaliśmy prezentacje multimedialne. Prezentacje te można pobrać (zupełnie za darmo!) ze strony **www.GrupaSzybkiego-Reagowania.strefa.pl** oraz **www.sapsp.pl**. W zamian prosimy jedynie o przeanalizowanie tego materiału i podzielenie się z nami swoimi uwagami.

Przykładowe slajdy prezentacji multimedialnych:

Podstawy zabezpieczenia i ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych

Temat: Pomoc poszkodowanemu strażakowi w strefie niebezpiecznej

Witold Necoń
Szymon Kokot-Góra
Arkadiusz Cytawa
Piotr Grzyb

Zamocowanie sygnalizatora bezruchu

Procedura Wzywania Pomocy

Potwierdzone przed dowódcę lub innych strażaków?

TAK:
Alarm sygnalizatora bezruchu (wyłączenie alarmu w trakcie korespondencji radiowej bądź w trakcie ponawiania wezwania o pomoc)

Ocena stanu poszkodowanego

4. Szybka ocena stanu poszkodowanego strażaka: B) Czy oddycha czy AODO sprawny?

1. Wymiana powietrza na automacie oddechowym

Brak wymiany powietrza

Zatrzymanie oddechu

AODO uszkodzony lub brak powietrza

Natychmiastowa ewakuacja!!!
Jak to sprawdzić?
(punkt 2 procedury)

O Autorach

Dh. dr inż. Witold Nocoń od 20 lat jest członkiem Ochotniczej Straży Pożarnej w Przyszowicach (woj. Śląskie) gdzie obecnie pełni funkcję zastępcy naczelnika. Jest autorem i współautorem kilkunastu artykułów w czasopismach i na konferencjach poruszających tematykę samoratownia, asekuracji ratowników pracujących w strefie zagrożonej oraz ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych. Jest założycielem strony internetowej www.GrupaSzybkiegoreagowania.strefa.pl która poświęcona jest tematyce omawianej w niniejszej książce. Tłumaczył też artykuły dla portalu www.firetactics.com poświęconemu zagadnieniom taktyki gaszenia pożarów wewnętrznych, taktycznej wentylacji, nagłym rozprzestrzenieniom pożaru itp. Witold Nocoń jest adiunktem w Instytucie Automatyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach, gdzie w 2003 roku obronił pracę doktorską.

St. kpt. mgr inż. Szymon Kokot-Góra wstąpił do PSP w roku 1999 rozpoczynając studia na wydziale Inżynierii Bezpieczeństwa Pożarowego w Szkole Głównej Służby Pożarniczej. W 2003 roku skierowany do służby w JRG nr 1 w Olsztynie, gdzie przez 2 lata służył na stanowisku dowódcy zastępu. Przed planowanym awansem na dowódcę sekcji przeniesiony do służby w Wydziale Organizacji i Nadzoru KW PSP w Olsztynie, gdzie zajmował się m.in. współpracą międzynarodową tut. komendy. W roku 2005 w SGSP obronił pracę magisterską opisującą zagadnienia związane z udzielaniem pomocy poszkodowanym strażakom i funkcjonowaniem tzw. grup szybkiego reagowania. Za udział w przygotowaniu i realizacji międzynarodowego seminarium i ćwiczeń ratowniczych w ramach projektu EU-ROBALTIC II odznaczony Brązową Odznaką „Zasłużony dla ochrony przeciwpożarowej” i medalem ONZ nadanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych Federacji Rosyjskiej. W 2008 roku ukończył studia podyplomowe w CIOP-PIB broniąc pracy podyplomowej opisującej zagadnienia szkolenia w dziedzinie samoratownia i „ratowania strażaków”. Od 2008 przeniesiony na stanowisko wykładowcy w Ośrodku Szkolenia KW PSP w Olsztynie, gdzie kieruje realizacją przedmiotu Taktyka Działań Gaśniczych. W roku 2011 ukończył studia podyplomowe w zakresie pedagogiki. Od 2004 roku członek OSP w Stawigudzie (woj. Warmińsko-Mazurskie), gdzie zasiada w komisji rewizyjnej. Autor i współautor kilkunastu artykułów poświęconych tematyce opisywanej w książce, w tym na konferencji SIGPROT w 2008 w Rumunii oraz na konferencjach w SA PSP w Krakowie.

Mł. bryg. mgr inż. Arkadiusz Cytawa jest związany z ochroną przeciwpożarową od 20 lat. W latach 1991-1993 r. uczęszczał do SA PSP w Krakowie. Po ukończeniu tejże szkoły rozpoczął służbę w KW PSP w Lublinie w Wydziale Technicznym. Następnie w 1994 r. rozpoczął studia w SGSP w Warszawie, i w tymże roku przeniósł się do Wrocławia, gdzie rozpoczął służbę w JRG PSP Nr 9 na stanowisku dowódcy zastępcy. W 1996 r. został mianowany na stanowisko zastępcy dowódcy JRG w Wołowie. W 1998 r. ukończył studia w SGSP i uzyskał pierwszy stopień oficerski. Od 1999 r. jest dowódcą JRG PSP w Wołowie. W 2007r. ukończył studia magisterskie w WSZiA w Opolu na kierunku zarządzanie w administracji. W dalszym ciągu rozwija swoją pasję strażacką przez uczestnictwo w różnego rodzaju szkoleniach, sympozjach oraz zgłębia wiedzę z dziedziny ratowania strażaków.

Mł. bryg. mgr inż. Piotr Grzyb rozpoczął służbę w PSP w 1993 roku podejmując studia inżynierskie w SGSP w Warszawie. Po ukończeniu studiów rozpoczął służbę w Ośrodku Szkolenia PSP we Wrocławiu na stanowisku Naczelnika Wydziału Liniowego. W 1999r. przechodzi do KW PSP we Wrocławiu do Wydziału Operacyjnego. W tym czasie też rozpoczyna studia magisterskie na Uniwersytecie Wrocławskim na kierunku politologii ze specjalnością stosunki międzynarodowe. Studia te kończy w 2001r. W 2003 roku kończy studia podyplomowe w SGSP o specjalności „Kontrola działań zapobiegających poważnym awariom przemysłowym”. W 2004r. zostaje powołany na Z-cę Komendanta Powiatowego PSP w Wołowie, gdzie pełni służbę do chwili obecnej. Powiat ten jest charakterystyczny ze względu na występowanie 4 zakładów dużego i 2 zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W międzyczasie kończy studia podyplomowe w Wyższej Szkole Służb Publicznych „Asesor” we Wrocławiu, na kierunku „Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych”. W 2005 roku nawiązuje kontakt z Witoldem Noconiem, połyka bakcyła i rozpoczyna współpracę w zakresie upowszechnienia tematyki „ratowania strażaków przez strażaków”, która wciąż trwa i ma trwać! Prywatnie fanatyk sportu, w szczególności biegania długodystansowego (maratony) i nietypowego (biegi w trudnym terenie, błota, góry, piasek itp.) oraz piłki siatkowej.